

Vlaams-Brabant, Randgebied of Regio?

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

 Halle-Vilvoorde Komitée

Verslagboek van het colloquium omtrent het *Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen*
en de consequenties voor Vlaams-Brabant

De Moelie, Linkebeek, 7 december 1996

Inhoud

<i>Inleiding</i>	3
Dirk Laeremans, Halle-Vilvoorde Komitee	
<i>Het structuurplan juridisch en institutioneel</i>	5
Luk Deconinck, Halle-Vilvoorde Komitee	
<i>Een Vlaamse kijk op het structuurplan</i>	10
Wilfried Wouters Halle-Vilvoorde Komitee	
<i>Economie en infrastructuur</i>	14
Jan Van Doren, Vlaams Economisch verbond	
<i>Vlaams-Brabantse eigenheid</i>	17
Frans Depuydt, Davidsfonds	
<i>Vragenronde & debat</i>	20
<i>Model bezwaarschrift</i>	24
<i>Deelnemerslijst</i>	27

Structuurplan Practisch

- De Vlaamse Regering geeft een (mooi verzorgde) **voorstellingsbrochure** uit. Die is gratis verkrijgbaar in het gemeentehuis en in de belangrijkste openbare bibliotheken.
- Ook in gemeentehuis en bibliotheek kan u het **Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen** zelf (600 bladzijden dik) consulteren. Of u kan het kopen door overschrijving van 600 fr. op rekening 091-2206059-17 van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap met vermelding "Ontwerp Ruimtelijk Structuurplan".
- In dit verslagboek vindt u achteraan een **modelbezwaarschrift**, dat u kan gebruiken of aanpassen naar eigen inzichten. U kan het aanvragen bij het Halle-Vilvoorde Komitee, via modem afhalen van het VVB-Prik Bord Systeem (03) 248 18 24 of van internet via <http://www.ufsia.ac.be/~estorme/bezwaar.html>.
- Uw bezwaren moeten **vóór 28 februari 1997** aangetekend opgestuurd worden naar **Vlaamse Commissie voor de Ruimtelijke Ordening, Afdeling Ruimtelijke Planning, Zandstraat 3, 1000 Brussel**.

Eigen bevoegdheden

Wat we zelf doen, doen we beter. De gevleugelde woorden van Gaston Geens klinken nog door in de politiek van vandaag. En ja, we kunnen niet ontkennen dat de Vlaamse administratie de dingen een stuk beter aanpakt dan de Belgische.

Eén bevoegdheid die we daarbij in handen hebben is de ruimtelijke ordening. Het met veel omhaal aangekondigde *Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen* wil eindelijk de ruimtelijke ordening voor een langere termijn een stevige basis geven.

We zouden er eigenlijk blij mee moeten zijn. Want elke poging om onze -quasi verknoeiende- ruimtelijke ordening wat professioneler aan te pakken, is meegenomen. En het moet gezegd worden: het ontwerp dat voorligt is een ernstige en degelijke poging daartoe.

Het Halle-Vilvoorde Komitee heeft niet de ambitie om de echte grondbeginselen van het structuurplan in twijfel te trekken, al rijzen er wel vragen of de grote voorbeelden voor onze Vlaamse plannenmakers -Randstad Holland of het Ruhrgebied- wel geslaagd mogen geheten worden op het vlak van ruimtelijke ordening.

Toetsing in de praktijk

We hebben wél de ambitie om de plannen te toetsen aan wat er op het terrein gebeurt in Vlaams-Brabant, en meer bepaald in de regio rond Brussel.

Daar merken we dat de plannenmakers zijn blijven steken in hun ivoren wetenschappelijk toren, zonder toetsing van hun modellen aan de realiteit van het terrein. Dat terrein is -op z'n zachtst gezegd- "institutioneel ingewikkeld." De politici, van wie verwacht wordt dat ze een visie en een beleid ontwikkelen, moeten daar in Vlaams-Brabant en Brussel dan ook terdege rekening mee houden. Daar worden ze tenslotte voor verkozen.

Vermits de beleidsmakers in deze materie het woord aan het publiek geven, is het de taak van de Vlaamse Beweging en van de Vlaams-Brabanders om op deze lacune te wijzen, en hun het beleid in herinnering te brengen.

Brussel

De problematiek van Vlaams-Brabant situeert zich uiteraard niet in die gemeenten zelf, maar in de nabijheid van Brussel. De langetermijn visie van de Vlaamse politici op deze stad bepaalt tegelijkertijd ook de toekomst van Vlaams-Brabant. De non-visie van het Structuurplan, dat nu voorligt, speelt echter politiek zeer sterk in de kaart van Franstalig Brussel, dat een uitbreiding van de stad naar de rand in de eerste plaats nodig heeft als "Lebensraum" voor de Brusselse Franstaligen.

De Vlaamse Beweging verkondigt overigens reeds jaren dezelfde visie over Vlaams-Brabant rond Brussel. Door het aanleggen van de groene gordel en de Culturele Centra heeft ook de Vlaamse overheid die visie tot op vandaag gevolgd: het beperken van de fysieke uitbreiding van Brussel en de versterking van de Vlaamse identiteit.

De Vlaamse regering zou het beleid van ruimtelijke ordening perfect in dit kader kunnen plaatsen, en het huidige "gordel" beleid voortzetten met de middelen die haar ter beschikking staan. Het non-beleid, dat in dit plan tot uiting komt en dat éénzijdig op Brussel gericht is, plaatst ons echter 25 jaar terug in de tijd.

Welke strategie?

Er gaan in Vlaanderen nogal wat stemmen op voor andere strategieën. Langs de ene kant is er de verzuchting dat we Brussel dan maar volledig moeten loslaten. Maar Vlaanderen en Brussel horen bij elkaar en hebben elkaar nodig. Hard nodig. En voor Vlaams-Brabant is dit des te meer het geval. Neen. Wij pleiten zeer zeker niet voor het afstoten van Brussel.

Aan de andere kant is er ook in Vlaanderen een strekking die ervoor pleit om Brussel te laten "overlopen" in Vlaanderen, om op die manier Brussel meer en meer afhankelijk te laten worden van het Vlaams-Brabantse ommeland, en dus van Vlaanderen. Het is trouwens een denkpiste die ook de Franstaligen naar voren schuiven: maak Brussel groter, en de Vlamingen zullen er een groter percentage uitmaken. Het hoeft niet onderstreept te worden dat we in Vlaams-Brabant met die denkpiste

(le très grand Bruxelles) bijzonder slechte ervaringen hebben.

We hebben nood aan een andere strategie. Het Halle-Vilvoorde Komitee schuift met dit colloquium zo een strategie naar voren. Deze strategie is niet revolutionair, ze wordt al tientallen jaren door de Vlaamse Beweging verdedigd. Ze stelt Vlaams-Brabant als gelijke partner naast Brussel. Niet als overloopgebied van de stad, maar als eigen waarde. Niet als rand maar als regio.

Vermits Vlaams-Brabant en Brussel mekaar nodig hebben, zit er niets anders op dan zo goed mogelijk met elkaar op te schieten. Een 'mariage de raison', zouden ze dat in het Frans noemen. Maar dan een huwelijk waarin beide partners mekaars eigenheid respecteren.

Het Halle-Vilvoorde Komitee ijvert al jaren -ook in Vlaanderen- om dat respect af te dwingen. De splitsing van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde en de afschaffing van de faciliteiten staan daarbij vooraan op de agenda. Beiden zijn helaas Belgische materie. Maar ook in de materies waar Vlaanderen het voor het zeggen heeft, is er van een bekommernis om Vlaams-Brabant weinig te merken.

Het wordt daarom meer dan tijd dat zowel Vlaanderen als Brussel gaan inzien dat respect voor de eigenheid van Vlaams-Brabant de eerste voorwaarde is voor een efficiënt samenwerken. De dag dat Brussel, onze natuurlijke partner, Vlaams-Brabant in zijn eigenheid erkent, is er in deze streek veel mogelijk.

Het Structuurplan juridisch en institutioneel

Luk Deconinck, Halle-Vilvoorde Komitee

Dames en Heren,

Mij is gevraagd u een algemeen beeld te geven over het "Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen", dat op dit ogenblik aan een openbaar onderzoek onderworpen wordt: de implicaties en de krachtljken ervan en de wettelijke situatie ter zake.

1. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Elementen van het structuurplan

Ik ga hoofdzakelijk over het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen spreken en niet zozeer over de provinciale en de gemeentelijke plannen omdat het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen het eerst aan de orde komt en al de andere plannen zich naar dit structuurplan zullen moeten richten.

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de ruimtelijke structuurplannen op provinciaal en gemeentelijk niveau moeten telkens bestaan uit drie delen: een *informatief gedeelte*, een *richtinggevend gedeelte* en een *bindend gedeelte*. Het *informatief gedeelte* is uiteraard gewoon onderzoek en beschrijving van bestaande toestanden en ontwikkelingen. Het *richtinggevend gedeelte*, "het deel van het ruimtelijk structuurplan waarvan een overheid (...) niet mag afwijken, tenzij omwille van onvoorziene ontwikkelingen (...) of dringende sociale, economische of budgettaire redenen" schetst de gewenste ruimtelijke structuur.

Het *bindende gedeelte* verbindt alle lagere overheden én ook de overheid die het heeft opgesteld. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, eens het zal goedgekeurd zijn, bindt dus ook de Vlaamse regering.

Totstandkoming

Het structuurplan begint - of begon - met een opdracht van de Vlaamse regering, een voorbereiding, allerlei adviezen: Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen, MINA-Raad, Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening (VLACOR), ... Dat resulteerde in een voorlopige vaststelling door de Vlaamse regering, op 24 juni '96 en een openbaar

onderzoek dat 90 dagen in beslag neemt: begonnen op 1 december en eindigend op 28 februari '97.

Men kan ook schriftelijke bezwaren indienen. Er is ook één informatie- en inspraakvergadering gepland: voor de provincie Vlaams-Brabant zou dat gebeuren op 28 januari '97.

Daarmee eindigt het niet. Dan komt er nog een advies van de VLACOR en het Vlaams parlement. Het Vlaams parlement neemt dan nog eens 30 dagen voor een standpunt en pas dan wordt het definitief vastgesteld door de Vlaamse regering. Het bindend gedeelte moet dan nog bekrachtigd worden door het Vlaams parlement. Pas dan wordt het bekend gemaakt in het Staatsblad. Dat is dus ongeveer nog een 300 dagen van hier - voor zover er geen verlengingen van de termijn komen, want ook dat is op bepaalde tijdstippen van de procedure nog mogelijk.

Op elk niveau van structuurplan (gewest, provincie, gemeente) plant men een gelijkaardige procedure. Dus, met telkens ook openbaar onderzoek, adviezen en voorlopige vaststellingen en definitieve vaststellingen - zoals we dat voor het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen hebben gezien.

Geldigheidsduur

De *geldigheidsduur* wordt ook bepaald in het decreet. Men stelt voor het huidige structuurplan een tijdshorizon in het vooruitzicht tot 2007, maar wettelijk - dat heeft mij toch wat verwonderd - staat in het decreet dat het maar voor 5 jaar geldig is, 'maar in elk geval blijft het van kracht totdat het door het nieuwe, definitief vastgestelde plan is vervangen'. Wat mij nog meer verwonderd heeft in het decreet is dat er ook staat dat het ten allen tijde geheel of gedeeltelijk kan worden herzien. Weliswaar volgens diezelfde procedure, die ongeveer een jaar in beslag neemt.

Hoe kan men dit eigenlijk verzoenen met de lange-termijn-visie, wanneer men verplicht wordt om het plan om de 5 jaar te gaan herzien en dan nog eens daarenboven tussentijdse herzieningen in het vooruitzicht stelt?

Hiërarchie

De hiërarchie en de volgorde van de verschillende plannen van aanleg zit tamelijk logisch in elkaar: een

lager plan moet zich richten naar een hoger plan. Provinciale en gemeentelijke structuurplannen kunnen maar worden aangenomen nadat eerst het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is vastgesteld. Dat betekent dat het hele werk dat nu gebeurt op het niveau van de provincie Vlaams-Brabant, eigenlijk nog maar voorbereidend werk is. D.w.z. dat indien er nog fundamentele gegevens zouden wijzigen in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, het voorbereidend werk in functie van die wijzigingen zou moeten overgedaan worden.

Verhouding tot de bestaande plannen van aanleg

Een ander belangrijk punt in de wetgeving is de vraag naar de verhouding tot de bestaande plannen van aanleg. Zoals gezegd is het structuurplan meer een algemeen ruimtelijk kader zonder bestemmingsvoorschriften, terwijl de bestaande plannen van aanleg - gewestplannen dus - van kracht blijven. Maar ook daar is het decreet tamelijk onduidelijk. Aan de ene kant stelt artikel 7§7: "De ruimtelijke structuurplannen vormen geen beoordelingsgrond voor bouw- en verkavelingsvergunning noch voor de afgifte van stedenbouwkundige attesten en inlichting." Aan de andere kant beweert stelt artikel 7§6 "...dat na de vaststelling van een ruimtelijk structuurplan de overheid, die het structuurplan heeft vastgesteld, de nodige maatregelen moet nemen om de betrokken plannen van aanleg in overeenstemming te brengen met het ruimtelijk structuurplan."

Dat betekent dat we daar met de dualiteit zitten dat aan de ene kant er algemene regels worden vastgesteld, die de overheid moeten leiden naar nieuwe bestemmingsplannen of wijzigingen in de bestemmingsplannen en aan de andere kant een wettelijke bepaling, die zegt dat men geen rekening mag houden met het nieuwe structuurplan.

Dat is natuurlijk de theorie. Wat is de praktijk? Ik heb deze week nog naar de provinciale diensten in Vlaams-Brabant gebeld en gevraagd hoever het stond met de startnota. Men zei mij daar: "Ja, wij zijn daar volop mee bezig." Ik heb hen dan gevraagd: "Dat is toch maar voorbereidend werk, want je kan niets doen zolang het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen niet bestaat". "Ja," zegden ze, "dat is juist. Maar in elk geval houden wij nu al rekening bij het toekennen van vergunningen met wat in de startnota staat."

Er is daar dus enorme dualiteit en in de praktijk is het zo dat het ruimtelijk structuurplan nu al dient voor het weigeren of toekennen van bouwvergunningen. Maar dat zal men natuurlijk nooit schrijven, omdat het technisch gezien niet kan,

luidens artikel 7 paragraaf 7 van het decreet. Dat is één van de zaken die bij de voorbereiding van het decreet ook gekritiseerd werden in de parlementaire commissie door juristen die uitgenodigd werden op hoorzittingen.

Verhouding tot andere planningsdecreten

Wat ook helemaal niet geregeld is in het decreet, is de verhouding tot andere planningsdecreten: de milieuplannen, landinrichting, bosdecreet, duinen-decreet, grinddecreet, ... We zitten daar met een overvloed aan wetgeving die - naar ik vrees - niet méér zekerheid, maar minder zekerheid schept.

2. Krachtlijnen van het RSV

Het algemeen beginsel is dat men *gedeconcentreerde bundeling* voorstaat. Dat is juist het tegenovergestelde van wat men in Nederland zegt, daar spreekt men van gebundelde deconcentratie. Een ander algemeen principe is de *vrijwaring van de open ruimte*.

Stedelijke gebieden

Men deelt het grondgebied in in "stedelijke gebied" en "buitengebied." Een stedelijk gebied is in die optiek "een gebied waar men concentratie van wonen, werken en verdere ontwikkeling wil teweegbrengen." De term stedelijk gebied is dus geen beschrijvend, maar een beleidsmatig begrip. De selectie van de stedelijke gebieden gebeurt op het niveau van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zelf en daar krijg je dan een onderverdeling in:

- grootstedelijke gebieden die door de Vlaamse regering afgebakend worden,
- regionaal-stedelijke gebieden die ook afgebakend worden door de Vlaamse regering,
- structuur-ondersteunende kleinstedelijke gebieden waarvan de provincie de grenzen gaat bepalen,
- de kleinstedelijke gebieden, eveneens bepaald door de provincie.

Het belang daarvan is niet alleen dat men in die stedelijke gebieden verdichting en concentratie zal nastreven, maar ook dat - naargelang de categorie - de uitrustingen geleidelijk aan zullen toegewezen worden aan de gemeenten die al dan niet behoren tot een bepaalde categorie. Ik denk dan vooral aan ziekenhuizen, sociale voorzieningen en alle andere dergelijke voorzieningen voor het publiek.

Een ander belangrijk element in het structuurplan is één van de bindende bepalingen die stelt dat - op Vlaams niveau - 60% van de nieuwe woningen zullen moeten gesitueerd worden in de stedelijke gebieden.

Buitengebied

Naast de stedelijke gebieden krijg je het *buiten-gebied*. Dat is uiteraard *alles wat niet als stedelijk gebied is geselecteerd*. Daar plant men ontwikkeling meer in de kern van het buitengebied: geen bedrijventerreinen, tenzij lokale en dan vooral in de hoofddorpen. En hier ook een bindende bepaling, die natuurlijk de tegenhanger is van de vorige, dat er maar 40% van de woningen kan gesitueerd worden in het buitengebied. Volgens de opstellers van het structuurplan zou die 60/40-verhouding een trendbreuk zijn met het verleden: er zou vroeger dus minder dan 60% van de nieuwe woningen in de stedelijke gebieden gesitueerd geweest zijn.

Gebieden voor economische activiteiten

Naast het stedelijk gebied en het buitengebied zijn er dan de *gebieden voor economische activiteiten*. Dat zijn de gebieden waar men de economische structuren, industrieterreinen e.d.m., gaat verdichten. Ook dit is een selectie die gebeurt door de Vlaamse regering. Ze omvat de helft van alle Vlaamse gemeenten: dat zijn er juist 153. Het gaat om alle gebieden die als stedelijk gebied werden geselecteerd, plus het netwerk van het Albertkanaal en nog een aantal andere specifieke economische knooppunten of gemeenten die als economisch knooppunt worden erkend.

In Vlaams-Brabant gaat het concreet over alle stedelijke gebieden en Londerzeel, vermits alleen deze gemeenten uit het buitengebied als economisch knooppunt werden geselecteerd. Hier is ook weer een verdeelsleutel voorzien: 80-85% van de nieuwe bedrijventerreinen die moet gaan naar die economische knooppunten en 15-20% naar het buitengebied.

Poorten

Daarnaast zijn er ook nog een paar andere essentiële bepalingen voor het structuurplan: dat zijn de *poorten*. Dat zijn de locaties die een belang hebben als internationaal verbindingspunt. Concreet gaat dat over de zeehavens Antwerpen, Gent, Zeebrugge, Oostende; enkele multimodale logistieke parken; spoor-waterverbindingen, spoor-vliegtuigverbindingen - Antwerpen, Gent en Zeebrugge - en één (slechts één) internationale luchthaven, Zaventem, waar het structuurplan dan

ook onmiddellijk een aantal consequenties aan verbindt.

Voor Zaventem betekent dit: aangepaste infrastructuur en ontsluiting naar Vlaanderen. Men erkent de grotere ruimtevraag, een attractief vestigingsklimaat voor bedrijven is gewenst en anderzijds voorziet men geen nieuwe woonfunctie in lawaai-corridors. Het erkennen van Zaventem als internationale luchthaven betekent dus een verdichting, een concentratie in die gemeente. Dan is er ook één HST-station geselecteerd, nl. Antwerpen. Het andere - dat van Brussel - is niet geselecteerd maar komt wel voor op een aantal kaartjes van het ruimtelijk structuurplan.

Stedelijke netwerken

Naast de poorten zijn er de *stedelijke netwerken*. Het is een begrip dat nogal moeilijk te omschrijven is, maar in de terminologie van de urbanisten die het ruimtelijk structuurplan hebben opgesteld, zijn dat stedelijke gebieden die door hun onderlinge verbondenheid een zekere meerwaarde zouden moeten geven aan het geheel. De praktische consequentie van het behoren tot een stedelijk netwerk - en daar gaat het over - is dat men in die gebieden nog meer concentratie en verdichting zal toestaan dan in de andere economische gebieden.

Op het *internationaal niveau* ziet men één stedelijk netwerk: dat is de *Vlaamse ruit* Gent-Antwerpen-Leuven-Brussel. Men vergelijkt dat dan met het Ruhrgebied of met de Randstad in Amsterdam. Er zijn dan nog daarnaast vier stedelijke netwerken op Vlaams niveau: de kust, Kempische as, regio Kortrijk en het Limburgs mijngebied.

Lijninfrastructuren

Tenslotte is er het laatste structuurbepalend element in dat Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen: de *lijninfrastructuren* - waar ik hier niet grondig op zal ingaan omdat daar eigenlijk weinig nieuwe infrastructuur worden in geselecteerd. Belangrijk is wel dat men daarin toch ook ruimte laat voor een *gewestelijk expresnet* rond Brussel door uitbreiding van het aantal sporen. Dat is voor Vlaams-Brabant dan toch weer een belangrijk element.

3. Concrete uitwerking voor Vlaams-Brabant

Grootstedelijk gebied

Voor Vlaams-Brabant betekent het RSV dat men de Vlaams Rand, zoals men het noemt, selecteert als **grootstedelijk gebied**. Het staat er letterlijk zo: *"De Vlaamse Rand is een onderdeel van het grootstedelijk gebied Brussel. Het gebied bestaat uit delen van de gemeenten Beersel, Dilbeek, Drogenbos, Grimbergen, Kraainem, Linkebeek, Machelen, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vilvoorde, Wemmel, Wezembeek-Oppeem en Zaventem."*

Dat betekent dus dat op Overijse en Hoeilaart na alle Vlaamse gemeenten die aan Brussel grenzen, behoren tot het grootstedelijk gebied volgens de eigen visie van onze Vlaamse bewindslieden. Men erkent echter dat om institutionele redenen het Brussels hoofdstedelijk gebied niet in de selectie wordt opgenomen.

Regionaalstedelijk Leuven

Dan is er het regionaal stedelijk gebied - dat zou Leuven zijn - en enkele structuurondersteunende kleinstedelijke gebieden - dat zijn Asse, Halle en Vilvoorde. Voor Vilvoorde is dat natuurlijk een dubbelzinnige situatie: Vilvoorde is grootstedelijk gebied volgens de eigen definitie van het structuurplan Vlaanderen. Kleinstedelijke gebieden zijn er dus niet in Vlaams-Brabant.

Vlaamse Ruit

Dan is er de Vlaamse Ruit waarover ik het zoëven al heb gehad. Voor Vlaams-Brabant omvat die Vlaamse Ruit de hele Vlaamse Rand, inclusief Overijse en Hoeilaart, maar ook nog andere gemeenten in het buitengebied, zoals Affligem, Bertem, Boortmeerbeek, Haacht, Herent, Hoeilaart, Overijse, Kampenhout, Kapelle-op-den-Bos, Kortenberg, Londerzeel, Meise, Merchtem, Opwijk, Steenokkerzeel, Ternat en Zemst.

Als we weten dat de gewestplannen zullen herzien worden in functie daarvan, zullen we duidelijk merken dat de poorten wagenwijd opengezet worden voor verdere verstedelijking en industrialisering van een groot stuk van Vlaams-Brabant.

Nieuwe woningen

In Vlaams-Brabant zijn er volgens het structuurplan 65.919 nieuwe woningen nodig, 17% van het totaal. Dat komt exact overeen met het aandeel van

de bevolking van Vlaams-Brabant in de Vlaamse bevolking. 50% daarvan moet in stedelijke gebieden komen en 50% in het buitengebied. Hier zien we dus een eerste belangrijke afwijking van de algemene norm voor Vlaanderen, waar het 60/40 is. Als men dan ziet dat heel wat gemeenten in Vlaams-Brabant geselecteerd worden tot grootstedelijk gebied, dat er dus relatief weinig buitengebied overblijft, dat men dan nog 50% van de woningen in dat buitengebied gaat situeren, dan legt ook dat mijns inziens weer een zware hypotheek op Vlaams-Brabant rond Brussel in de zin van verdere verstedelijking.

Nieuwe industrieterreinen

Voor Vlaams-Brabant voorziet men 1350 ha aan nieuwe industrieterreinen. Het totaal voor Vlaanderen is 6875 ha. Maar ook hier wijkt men in belangrijke mate af van de Vlaamse norm van 80-85% industriegebieden in de gebieden van economische activiteiten. Voor Vlaams-Brabant wordt die norm veel lager gelegd: op 71-76%. Opnieuw een belangrijke afwijking, met alweer gevaar voor verdere verstedelijking.

Specifieke bepalingen over "Vlaamse Rand"

Het is zo dat er - en als ik het goed voorheb, is dat al een gevolg van de activiteiten die het Halle-Vilvoorde-Komitee heeft ontwikkeld - voor de "Vlaamse Rand" een aantal specifieke bepalingen zijn opgenomen. Die bepalingen zijn wel alleen opgenomen in het richtinggevend gedeelte: men schrijft daar *"dat de Rand zowel functioneel als morfologisch"* - en zo staat het er letterlijk - *"een onderdeel is van het grootstedelijk gebied Brussel."*

Anderzijds erkent men toch een eigen institutioneel en sociaal-economisch kader. Men zegt ook: *"Geen afwenteling van gebieden, van functies uit Brussel naar de Rand."* Men erkent dat de groene gordel niet mag worden aangesneden, dat de huidige bestemmingen van het gewestplan geen of slechts zéér beperkte bestemmingswijzigingen mogen kennen en dat er geen bijkomende infrastructuur mogen komen die automobiliteit genereren.

Maar wanneer men dat werkelijk toepast, zie ik niet in waarom men die gemeenten van de Rand tot grootstedelijk gebied moet gaan verklaren, want al die bepalingen voor de "Vlaamse Rand" zijn juist het tegenovergestelde van wat voorzien is voor grootstedelijk gebied en zijn in feite bepalingen die van toepassing zijn op het buitengebied.

4. Kritiek

Het structuurplan - zoals wij het ervaren - is eigenlijk niet meer dan een bevestiging van bestaande tendensen, zonder enige visie op de eigenheid van Vlaams-Brabant tegenover Brussel. Tegenover de olievlek wordt er geen enkel alternatief geboden: alles wordt gezien in functie van Brussel. Er is bovendien een duidelijke tegenstrijdigheid tussen de algemene opties voor de Rand, de Vlaamse Rand, nl. dat het grootstedelijk gebied is en behoort tot de Vlaamse ruit en anderzijds de specifieke bepalingen voor de Vlaamse Rand.

De Vlaamse Rand als deel van het grootstedelijk gebied, dat is iets wat als muziek in de oren moet klinken van de Franstaligen want ze hebben dat altijd al gezegd. Het speelt volledig in de kaart van de uitbreiding van het hoofdstedelijk gewest, want men mag niet vergeten dat wij nu reeds een zeer grote druk ondervinden. Er is de niet- gesplitste, kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde, die zoals u weet nog altijd voor de Europese verkiezingen en voor de federale verkiezingen van kracht is; er is het niet-gesplitst gerechtelijk arrondissement; er is het feit dat de Vlaamse regering gemeenten tot grootstedelijk gebied uitroept zonder dat zij ook maar één vinger in de pap te brokken heeft over de kern van dat grootstedelijk gebied, nl. Brussel.

Dat zij ook een internationale poort erkent, nl. Zaventem, waar ze eigenlijk ook niet zoveel in de pap te brokken heeft. (Zoals u weet is de luchthaven Zaventem een federale luchthaven en heeft de Vlaamse regering over de uitbating daarvan niets te zeggen.) Die luchthaven wordt nu reeds, in het Brussels hoofdstedelijk gewest gekenmerkt als "*Brussel Nationaal*". We hebben ook geen inspraak in de benoeming van burgemeesters in de Rand en er is - last but not least - ook een actieve politieke interventie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in de "Vlaamse Rand."

Met in het achterhoofd die politieke situatie, is het selecteren van de Rand als onderdeel van grootstedelijk gebied Brussel onbegrijpelijk. Men vraagt zich af of die mensen wel weten waar ze mee bezig zijn. Het is net alsof men de uitbreiding van het hoofdstedelijk gebied, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, wenst voor te bereiden.

Van een structuurplan dat de ambitie heeft beleidsvormend te zijn voor de lange termijn, hadden wij toch verwacht dat het een toekomstgerichte visie zou gehad hebben op de Vlaamse ontwikkeling rond Brussel. Waar wij reeds zo lang voor gevoch-

ten hebben - de indijking van de 19 gemeenten en van de olievlek - vinden we niet terug in de selectie als grootstedelijk gebied van alle gemeenten die aan Brussel grenzen. Wat we ook niet terugvinden is de ondersteuning van de eigenheid van de sub-regio's: de uitbouw van volwaardige Vlaamse kernen rond Brussel, wat wij als alternatief stellen.

Wat wij daarentegen voorstellen, is een ontwikkeling van Vlaams-Brabant met sub-regio's: enerzijds Asse, Vilvoorde, misschien samenhangend met Zaventem indien men dan toch absoluut de Vlaamse Ruit wil behouden, Leuven uiteraard en Halle als meest zuidelijke Vlaamse stad die toch wel moet uitgebouwd worden tot een eigen regionale kern.

Dat is wat wij als een visie zouden zien die breekt met een trend i.p.v. een bevestiging van bestaande vergroeiingen, zoals die duidelijk nu uit het Structuurplan Vlaanderen blijkt.

We stellen daarbij het volgende:

- Volgende gemeenten kunnen in geen geval tot de Vlaamse Ruit behoren c.q. als economisch knooppunt erkend worden: Dilbeek, Sint-Pieters-Leeuw, Beersel, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Hoeilaart, Overijse, Tervuren, Kraainem, Wezembeek-Oppem, Bertem, Kortenberg, Wemmel en Grimbergen.
- De verhouding 50% nieuwe woningen in stedelijk gebied en 50% in het buitengebied dient minstens gebracht op de Vlaamse norm 60/40 norm.
- Zijn nieuwe industrieterreinen in Halle-Vilvoorde wel nodig? In elk geval moet de verhouding 71-76% in economische knooppunten opgevoerd worden tot de Vlaamse norm 80-85%, en moeten die nieuwe terreinen hoofdzakelijk buiten Halle-Vilvoorde komen.
- De niet-aantasting van de gewestplannen in gemeenten die aan Brussel grenzen, moet opgenomen worden in het bindend gedeelte van het RSV.
- Als men toch de Vlaamse Ruit uitbouwt (=verdere concentratie van wonen en werken), wat zullen de gevolgen dan zijn voor het verkeer? Nog meer files?

○ Een Vlaamse kijk op het structuurplan

Wilfried Wouters, Halle-Vilvoorde Comité

Geacht publiek,

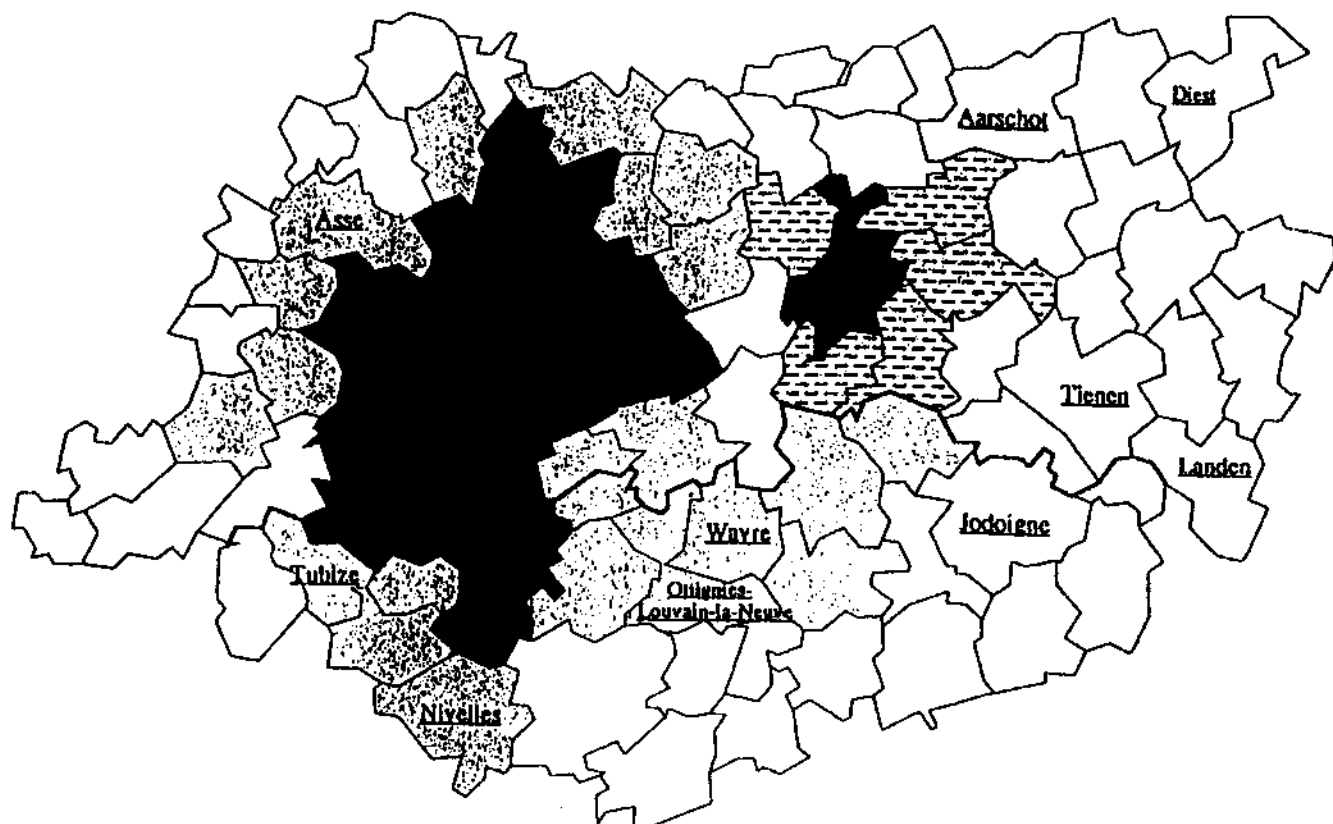
Ik heb aan de uitstekende toespraak van Luk in feite niet veel toe te voegen. Hij heeft alles al zeer degelijk uiteengezet. Beschouw dus mijn uiteenzetting maar als een soort van illustratie bij de tekst van Luk De Koninck.

De problematiek waarmee we vandaag worden geconfronteerd is niet nieuw. Reeds 20 jaar geleden werd door het Comité West-Brabant, het Gewestelijk Overlegcentrum Vlaams-Brabant en Bond Beter Leefmilieu een rapport over deze materie samengesteld. Toen reeds werd gesteld dat men moest afstappen van het mechanistische, het geconcentreerde, de normale evolutie van de grootstad die haar omgeving koloniseert. We vinden datzelfde ook weer terug in de bepalingen van het ontwerp-gewestplan Halle-Asse-Vilvoorde waarin zeer duidelijk wordt gesteld: "Halle-Vilvoorde-Asse is een eigen zelfstandig gewest met eigen kenmerken,

eigen behoeften en vormgeving." Het is dan ook verrassend te moeten vaststellen dat ons structuurplan 20 jaar later juist het tegenovergestelde beweert. Waar de Vlaamse overheid toen reeds duidelijk had geopteerd voor een eigen ontwikkeling naast Brussel, niet tegen Brussel, maar naast Brussel. Nu we een eigen provincie Vlaams-Brabant hebben, dachten we dat dié trend voortgezet zou worden.

De Rand van Brussel

Het is een eigenaardig geval, die Rand van Brussel. Sinds meer dan 30 jaar tracht men hem te definiëren. Ook in het structuurplan is er geen duidelijkheid. De ene keer is het in de teksten: "de Brusselse Rand", dan de "Rand van Brussel", de "Vlaamse Rand van Brussel" of de "Vlaamse Rand rond Brussel."

Het grootstedelijk gebied Brussel: de aaneengesloten agglomeratie. Startnota Vlaams-Brabant blz. 9.2

Ook de criteria liggen niet vast: het is zo dat men sinds jaren - vooral van Franstalige zijde - tracht te definiëren hoe groot Brussel wel is. Het groot-Brussel, waar men als groot-Brusselaar woont met ook de culturele (tweetalige) consequenties. Ook vanuit Vlaamse hoek is men er niet voor teruggeschrikt om te proberen aan te tonen dat Brussel in feite veel groter is dan de 19 gemeenten. Zo is er een studie van *Mens en Ruimte* van '64, in opdracht van de *Cultuuraad voor Vlaanderen*, waar ze trachten de ene keer 36 en de andere keer 60 Vlaamse (nog niet gefusioneerde) gemeenten te bestempelen als de Rand van Brussel.

Het Egmontpact wilde enkele jaren later met het "inschrijvingsrecht" de Franstalige Brusselaar in deze "rand" persoonlijke rechten toekennen.

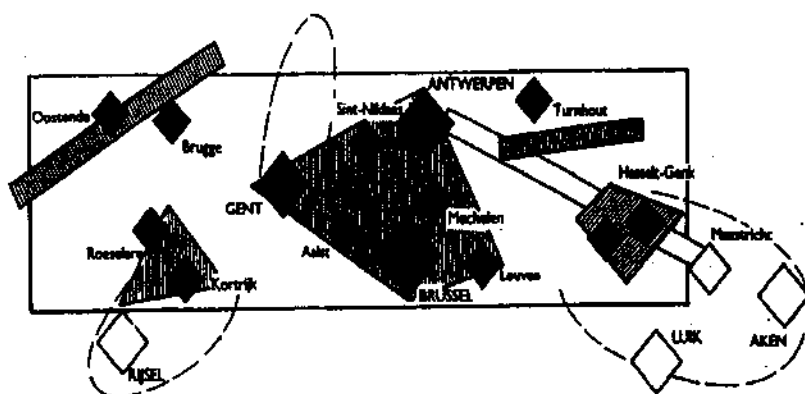
Er zijn nog andere studies geweest, o.a. van dhr. Holvoet van het Ministerie van Volksgezondheid en Gezin, "Morfologie van de politieke machtsverhoudingen te Brussel en het Vlaamse Randgebied." Criterium was dan dat er bijvoorbeeld een Franstalige lijst was opgekomen in één van die gemeenten.

Wij weten ondertussen dat het Sint-Michielspact van 1992 bevestigde dat in heel Halle-Vilvoorde de Franstaligen politieke, individuele rechten kregen waardoor zij voor federale en Europese verkiezingen als Franstaligen werden erkend. De onlangs uitgevoerde studie van *Mens en Ruimte* gaf alweer een andere definitie en omschrijving van de Rand van Brussel, rond Brussel. Deze keer waar er meer dan 2,5% Franstaligen of vreemdelingen wonen. Iedere keer rekt of krimpt die Rand al naargelang de studie.

Men spreekt dus blijkbaar over een Rand van Brussel, zonder goed te weten waarover men bezig is. En dat is ook wat we in het structuurplan terugvinden, diezelfde redenering: Brussel is veel groter dan de 19 gemeenten - Luk De Koninck heeft er al op gewezen - en men tracht dat dan te omschrijven.

Brussel moet immers, volgens de opstellers, veel groter zijn dan het in werkelijkheid is. En men tracht dat dan een wetenschappelijke onderbouw te geven. De methode is deze keer de methode van de stadsgewesten. Dat is een zeer oude theorie, overgenomen uit het buitenland. De theorie stelt het volgende: "Een stad bestaat uit een stadskern, een stadsrand en dan een 'banlieu' (voorstad in het Nederlands)." In het structuurplan Vlaams-Brabant staat er letterlijk: "Gemakkelijkheidshalve beschouwen we als kernstad de 19 gemeenten." Waarom

wordt niet uitgelegd. Indien men als kernstad het oude Brussel zou nemen, bestaat de stadsrand uit de échte Brusselse randgemeenten zoals Sint-Gillis, Anderlecht, Schaarbeek, Elsene, enzovoort. Dát is de echte rand van Brussel. Maar wat zeggen onze Vlaamse plannenmakers? "De kernstad nemen wij aan als dogma: dat zijn de 19 gemeenten." Als men dan gaat zoeken naar de stadsrand, moet men natuurlijk in Vlaams-Brabant terecht komen.

Voorstellingsbrochure Structuurplan, blz. 20

Dan gaat men die definiëren en dat is dus de afbakening door het structuurplan van het - ja, hoe moet je 't noemen? - grootstedelijk gewest Brussel de ene keer, het grootstedelijk gebied Brussel de andere keer. Het stadsgewest Brussel - deze keer heet het dan weer zo - strekt zich uit van Halle tot Mechelen, van Aalst of Ninove tot Leuven. En - zoals Luk gezegd heeft - dat is heel gevaarlijk, want daar moet men dus aan verdichting, aan concentratie gaan doen in de toekomst. Men mag dat daar verder volbouwen, waardoor er voor ons in Vlaams-Brabant allerlei nieuwe factoren komen: verhoging van grondprijzen en woningprijzen, verstedelijking, verbrusseling, verfransing. Die factoren worden nauwelijks ergens besproken of onderkend in ons structuurplan. Nochtans is een structuurplan datgene dat ons zegt hoe wij de maatschappij in de toekomst willen zien evolueren op het terrein. Dat heeft dus wel degelijk te maken met de mensen en met menselijke verhoudingen, menselijke toestanden en met cultuur.

Het beeld dat het structuurplan schept van een West-Brabant als één groot verstedelijkt gebied, strookt echter niet met de realiteit op het terrein. Op een satellietfoto merkt men duidelijk dat de aangesloten bebouwing bruusk stopt aan de Brusselse ring, dat de overgang tussen stad en buiten duidelijk waar te nemen valt. Uiteraard heeft de - typisch Belgische - verspreide bebouwing ook in Vlaams-Brabant de dorpen aangetast, maar daarom

is onze regio nog niet "samengesmolten" met Brussel.

Wie bedreigt Vlaams-Brabant?

Dat onze regio al of niet verstedelijkt, hebben we zelf in handen. Of anders gezegd: het is niet Brussel dat zich uitbreidt, het zijn wij die Vlaams-Brabant volbouwen. Met "wij" bedoel ik burgemeesters, intercommunales en GOM's. Men zou bijna kunnen zeggen dat - zoals Manu Ruys het ooit heeft geschreven in de *Standaard* met één van die zovele communautaire akkoorden 's nachts: "Men heeft de promotoren in de hand gespeeld." We krijgen de indruk dat men ook hier weer de promotoren ter wille wil zijn. In de "Rand" en de "Ruit" moet er immers verdichting komen, moeten we de potenties benutten, en in de zogezegd "versteende Zennevallei" moet er industriële uitbreiding komen. Ook hier vervalt het structuurplan in een gevaarlijke simplificatie. De Zennevallei is inderdaad een industriële as, maar veel minder uitgestrekt dan de kaartjes van het structuurplan willen doen geloven. De Zennebeemden waren recent nog zeer groen, maar onze Vlaamse burgemeesters wilden ze absoluut volstoppen met satellietsteden en industrieterreinen. Moest dat? Was dat nodig? Was dat dynamisme van Brussel? Neen, dat was geldhonger van promotoren en prestigepolitiek van sommige burgemeesters die absoluut hun gemeente groot wilden maken met satellietsteden, met industrieterreinen en ik weet niet wat allemaal.

Er is weinig of geen werkloosheid in dat gebied: de laagste van gans Vlaanderen, de hoogste werkgelegenheidscoëfficiënt. Maar toch moet hier dringend alles worden volgebouwd met grote kasten. Wij bouwen Brussel uit, als je 't zo wil zeggen. Wij zijn diegenen die de ontwikkeling van Brussel stimuleren, niet Brussel als dusdanig.

Groene gordel

Ook de passage rond de Groene Gordel in het structuurplan is niet zonder gevaar. Men gaat die Groene Gordel - wat die ook weze: het wordt nooit ergens gedefinieerd en uitgelegd waar die ligt - beschermen. Maar, staat er verder, men mag daar wel van afwijken als het een socio-economische meerwaarde biedt voor de Vlaamse Rand. Een schitterend toepassing vindt men in Halle, waar men onder het mom van "reconversie van de Zennevallei" 40 ha landbouwgrond "in het kader van het Structuurplan Vlaanderen" omzet in

industriëzone. Dat heeft niets te maken met reconversie, maar alles met politiek dienstbetoon.

Vanop de BRTN-toren in Sint-Pieters-Leeuw kan men uitstekend een blik werpen over dat deel van Vlaams-Brabant dat volgens het structuurplan "stadsrand van Brussel" is. De beelden hoeven geen betoog: het zeer landelijke, groene Pajottenland en de bosrijke streek van Zenne en Zoniën behoren morfologisch zeker niet tot het Brussels stedelijk complex. De opstellers van het structuurplan moeten hier dringend eens komen wandelen. En vanop de toren zien we in de verte ook de leeuw van Waterloo. Het toont aan hoe strategisch belangrijk deze streek tussen Brussel en Wallonië is, hoe broos ook.

Het kan anders! En dan ga ik besluiten, meneer de voorzitter. Het kan anders! Het is bewezen geworden, ongeveer een 20 jaar geleden, door het Vlaamse beleid. (toont dia van een zicht op de Meigemheide/Beersel) Kijken we maar naar de Meigemheide in Beersel waar de toenmalige minister van Cultuur dat cruciale gebied tussen de verschillende dorpen beschermd heeft, zodat er niet kan verkaveld worden, dat er niet kan verbrusseld worden.

In het Frankveld te Beersel ging de *Immobilière de Belgique* 875 kavels realiseren op de grens van Brussel, tussen Brussel en Beersel. De Vlaamse Gemeenschap heeft dit gebied gered, aangekocht en ingericht als parkzone. We kunnen hetzelfde zeggen voor Gaasbeek en voor zovele andere gebieden waar men 20 jaar geleden ingegrepen heeft in het kader ook van het gewestplan, waar men visie had op een eigen ontwikkeling. En het ging zo ver zelfs dat de toenmalige staatssecretaris voor de Ruimtelijke Ordening, verantwoordelijk voor het gewestplan, het woonuitbreidingsgebied tussen de grens van Brussel en Zaventem volledig geschrapt heeft en er allemaal opnieuw landbouwgrond van gemaakt heeft.

Dit staat diametraal tegenover de visie en de tendensen van het structuurplan. Het structuurplan dat zegt dat we juist in die gebieden de verdere verstedelijking, verdichting, concentratie gaan moeten toepassen.

Modus vivendi

Het is duidelijk: Vlaams-Brabant en Brussel, hebben een gemeenschappelijke bestemming. Brussel is ook onze stad: het ligt midden in het hart van Vlaams-Brabant. Geen haar op ons hoofd - en ik mag spreken namens het hele Halle-Vilvoorde-Komitee -

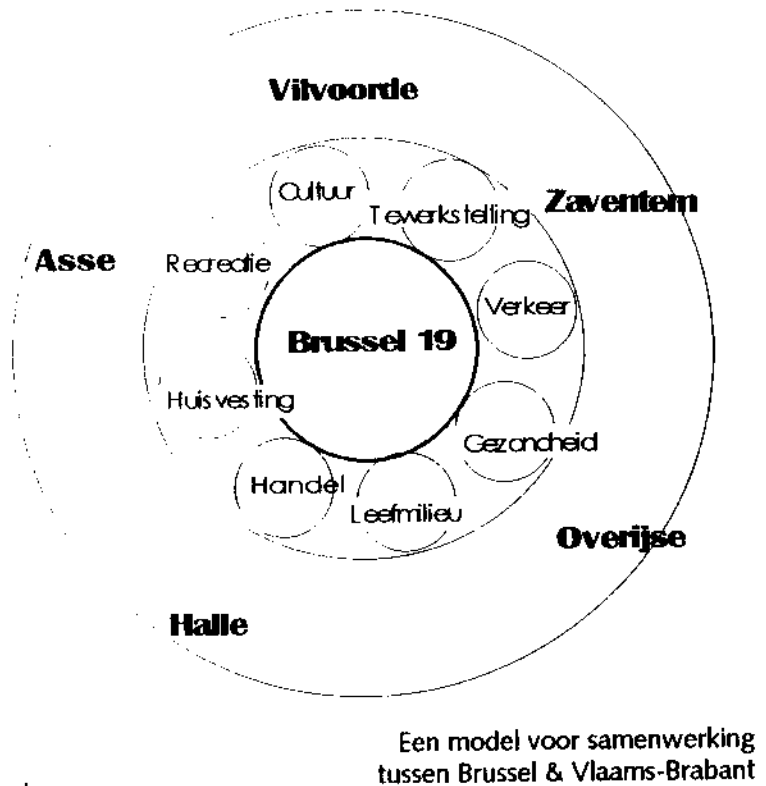
denkt eraan wat ook te ondernemen tegen Brussel. Integendeel. Wij zijn ervan overtuigd door een sterk eigen Vlaams-Brabants beleid te voeren, door de overconcentratie van werkgelegenheid in Brussel en Halle-Vilvoorde af te remmen, dat wij zowel Brussel als onze regio gezond kunnen maken.

De relatie tussen beide delen kan niet gebaseerd zijn op dominantie: de stad en de de rest (rand en banlieu). We mogen niet vergeten dat Vlaams-Brabant meer inwoners telt dan Brussel en 12 maal zo groot is. We moeten hier spreken van twee gelijke partners. De invloed van Brussel op Vlaams-Brabant is zeer groot. Maar ook de andere centra hebben hun invloedssfeer. De invloedssfeer van Leuven reikt tot in Brussel.

Het is duidelijk dat er een *modus vivendi* moet worden gevonden om dit systeem gesmeerd te laten werken. Als model hebben we het wiel genomen, waarvan Brussel als as fungeert en de subregio's van Vlaams-Brabant de segmenten van het wiel uitmaken.

Elk onderdeel is even belangrijk, bedreigt het andere niet, kan er niet in overlopen. De verschillende functies -verkeer, tewerkstelling, cultuur, gezondheidszorg, huisvesting,...- laten zoals kogellagers toe dat de onderdelen van het wiel samenwerken.

Er is m.a.w. een intense samenwerking en uitwisseling tussen Vlaams-Brabant en Brussel nodig en mogelijk, zonder dat Vlaams-Brabant als een onder-

deel, als een stadsrand van Brussel moet gedeklasseerd worden. De erkenning van de eigenheid van Vlaams-Brabant als een volwaardige regio naast Brussel moet daarom het uitgangspunt van het structuurplan zijn.

Ik dank u voor uw aandacht.

Beste toehoorders,

In tegenstelling tot de twee voorgaande sprekers, heb ik u minder indrukwekkend presentatiemateriaal aan te bieden. Anderzijds hebben we ook hier twee voorgaande sprekers gehad die beiden een vrij gelijklopend betoog naar voor gebracht hebben. Ik denk dat ik dus op beide vlakken een beetje uit de toon zal vallen. Ik hoop alleen dat als die toon in sommige oren wat vals klinkt, dat u mij dan voor een stuk zult vergeven en dit dan ook zult beschouwen als een eerder nuttige bijdrage tot een debat. Een debat groeit nu eenmaal vanuit tegengestelde visies.

Randgebied of regio?

De vraagstelling die hier op de uitnodiging voor deze namiddag stond, was "Vlaams-Brabant, randgebied of regio?" Ik zou deze vraag, om te beginnen, twee keer negatief beantwoorden. Vlaams-Brabant is geen randgebied. Belangrijke delen van Vlaams-Brabant zijn dat wel, inzonderheid Halle-Vilvoorde. Maar ik zie niet in hoe men het Hageland, om zomaar te zeggen, zou kunnen beschouwen als randgebied van Brussel. Is Vlaams-Brabant dan een regio op zich? Daar zeg ik ook neen. Ik denk niet dat Vlaams-Brabant die homogeniteit en die eigen identiteit heeft om het echt als een aparte regio te kunnen beschouwen. Ik denk dat er toch wel al te grote verschillen zijn tussen bijvoorbeeld het Hageland en de Rand - als ik het zo mag uitdrukken - rond Brussel. Dat zijn twee totaal verschillende problematieken.

Ik moet ook toegeven dat ik eigenlijk niet zo sterk in provincies en in provinciale indelingen geloof: men heeft dat nu eenmaal ook voor Brabant zo geconcipteerd. De indeling in provincies is een erfenis die we met het ontstaan van België hebben meegekregen. Het debat over de afschaffing van de provincies is gevoerd in kringen van de Vlaamse regering n.a.v. een grootscheeps project Vlaanderen-Europa 2002, maar men heeft niet doorgeduwd. Vlaams-Brabant is noodzakelijkerwijze gecreëerd omdat Brabant nu eenmaal een anachronisme was geworden binnen een gefederaliseerd België. Terwille van de bestuursefficiëntie zijn wij als Vlaams Economisch Verbond uiteraard volkomen voorstander van die splitsing van Brabant, laat dat

duidelijk zijn. Maar over de identiteitswaarde en de politieke en socio-economische waarde van een provincie hebben wij toch wel vraagtekens.

Brussel-Vlaams-Brabant

Om nog meer tot het onderwerp van vandaag te komen: de verhouding Brussel - Vlaams-Brabant. Ik zeg het nog: ik ga Vlaams-Brabant niet als één geheel beschouwen. Daarom herleid ik deze relatie tot een relatie Brussel-Vlaamse Rand. Onder Vlaamse Rand versta ik een groot deel van Halle-Vilvoorde, maar zelfs met uitlopers naar Oost-Vlaanderen. Ook hier zien we dus dat we de provincies eigenlijk overschrijden. Ik denk dat men Dendermonde en Aalst voor een stuk ook kan betrekken in de problematiek van het stadsgewest Brussel.

We zien dat die beiden, Vlaamse Rand en Brussel, voor een groot stuk toch een socio-economisch geheel zijn. Ik weet dat er daarover hier bij vorige sprekers kritische opmerkingen zijn gemaakt n.a.v. allerlei studies over het Brusselse stadsgewest. Ik ben geen specialist in menselijke aardrijkskunde, maar vele studies, o.m. van professor Van Der Haeghen, stellen toch duidelijk dat het socio-economisch stadsgewest Brussel veel ruimer is dan de 19 gemeenten en zelfs uitlopers heeft tot in Oost-Vlaanderen.

Brussel-Vlaamse Rand, socio-economisch geheel dus, maar institutioneel gescheiden. We staan hier eigenlijk voor een zeer fundamentele keuze. Ofwel ga je de scheiding tussen Brussel en de Vlaamse Rand, en als verlengde de scheiding ook tussen Brussel en Vlaanderen in zijn geheel, opvoeren. Dan ga je zeggen: "We gaan die olievlek werkelijk proberen te beperken, Brussel binnen zijn 19 gemeenten te houden en door een politiek van ons werkelijk volledig de rug te wenden, Brussel voor een stuk af te stoten".

Ik heb daarnet nog voor we het debat begonnen, gesproken met meneer Wilfried Wouters en daarmee is mij al een en ander duidelijker geworden omtrent de visie, maar het geeft soms de indruk - de visie die vanuit het Halle-Vilvoorde Komitee naar voor wordt gebracht - dat men zich afwendt van Brussel, dat men voor een stuk een politiek voert tegen Brussel. Op het einde van zijn toespraak hier

heeft dhr. Wouters al wat verduidelijkt dat dat niet zo is, maar ik zou er toch wel willen voor waarschuwen dat er ook - en ik kom ook in andere kringen binnen Vlaams-Brabant - een zekere stemming leeft van "Laat ons Brussel maar opgeven."

Brussel-Vlaanderen

Dat is de fundamentele keuze: gaan we die weg op of gaan we proberen integendeel die integratie Vlaanderen-Brussel meer dan ooit alle kansen te geven en te bevorderen. De scheiding Brussel-Vlaanderen - en ik denk niet dat ik daar in dit gezelschap veel zal moeten over uitweiden, maar ik doe het toch nog eens - zou enorme nadelen hebben voor Vlaanderen. Vlaanderen verliest Brussel, verliest zijn venster op de wereld, verliest zijn meest belangrijke economische stadsgewest. Goed, het Vlaams Economisch Verbond heeft zijn hoofdzetel in Antwerpen - wordt soms al eens door kwatongen beschouwd als een vooral Antwerpse organisatie - maar ik kan toch zeggen als woordvoerder van het VEV dat Brussel economisch het belangrijkste stadsgewest blijft, ook voor Vlaanderen. Zelfs belangrijker dan Antwerpen.

Dat verliezen zou werkelijk een zware kost betekenen, een zwaar economisch verlies, maar ik denk ook een zwaar politiek verlies. Iedereen kent wel zo'n beetje het gezegde van die Amerikaan die de vraag stelt: "Belgium is that the capital of Brussels?" Om maar te zeggen: Brussel is een begrip in de wereld, een begrip waar zowel België als de andere gewesten en Vlaanderen eigenlijk tot hertoe toch een eerder pover figuur slaan.

Natuurlijk, wij zijn ons bewust van het feit dat zo'n verdere integratie Vlaanderen-Brussel ergens risico's inhoudt. En risico's inzonderheid wat betreft verfransingsdruk, wat betreft uitwijking van Franstaligen naar de Rand. Ook de komst van de Eurocraten of de internationale zakenlui kan inderdaad een druk betekenen op de territoriale integriteit. We moeten dus één en ander eens afwegen, maar in een eerste globale afweging denk ik dat toch het verlies van Brussel dermate zwaar weegt dat we dat ten allen prijze moeten vermijden.

Kiezen dus voor die grotere interdependentie, en in het achterhoofd moeten we dan wel eens nadenken over de manieren waarop we de problematiek van verfransingsdruk zouden kunnen opvangen. Wat betreft die integratie zullen we meer dan ooit de klemtoon moeten leggen op de belangengemeenschap Brussel-Vlaanderen, veeleer dan een soort vijandige relatie in stand te houden of zelfs te voeden. Ik heb aangetoond dat Vlaanderen er alle

belang bij heeft dat Brussel meer dan ooit verankerd ligt in Vlaanderen. Maar ik denk ook omgekeerd dat wij de Brusselaars ervan moeten overtuigen dat zij er alle belang bij hebben die band met Vlaanderen te onderhouden. Als je het gewoon ook economisch bekijkt: als Brussel het noorden verliest dan degraadeert het tot een provinciestadje en is het, mijns inziens, zijn status van hoofdstad, van internationale stad als afgeleide, zeker kwijt.

Ik denk dat het nu trouwens zo al is dat Brussel - gelet op het institutionele kader waarin het moet opereren - het reeds zeer moeilijk heeft om een aantrekkelijke, leefbare stad te zijn, die tegelijkertijd ook zijn internationale functie verder kan uitbouwen. We zien dat men, in de dagdagelijkse praktijk van het Brusselse beleid, niet de middelen heeft om die ingrepen te doen die nodig zijn inzake infrastructuur, inzake huisvesting. We zien anderzijds dat er door een gebrek aan communicatie of interdependentie en geïnstitutionaliseerd overleg tussen Brussel en Vlaanderen bepaalde projecten gewoonweg in het slob blijven hangen. Ik bedoel daarmee bijvoorbeeld het project rond het gewestelijk expresnet dat toch een belangrijke factor zou kunnen zijn in het bevorderen van de bereikbaarheid van Brussel, in het voor een stuk ontwarren van de verkeersknoop.

Dat wordt allemaal zeer Brussels benaderd en het wordt tijd dat Vlaanderen zich daar eens mee gaat bezighouden. En ik vind het initiatief dat onlangs nog is voorgesteld in Aalst zeer lovenswaardig. Dat was een initiatief van enkele plaatselijke politici uit de Rand, de Vlaamse Rand, om een duw te geven aan het dossier van de aanleg van een voorstedelijke metro. En het is niet toevallig dat die voorstelling dan ook gebeurde in Aalst, waarmee ik nog maar eens wil illustreren hoe die stadsgewestelijke problematiek inderdaad tot daar uitdeint. Wat er nodig is, is een grotere klemtoon op die belangengemeenschap Vlaanderen-Brussel met als concrete consequentie dat we daar ook eens politiek meer werk van gaan maken.

Samenwerking

Ik denk dat er meer dan ooit nood is aan een grotere samenwerking tussen Vlaanderen en het Brusselse gewest. En dan heb ik het over een samenwerking specifiek op het niveau van de gewesten. Ten eerste om de simpele reden dat het gaat om bevoegdheden die in hoofdzaak gewestelijk zijn zoals ruimtelijke ordening, huisvesting, economie, milieu, ... En een tweede reden is dat je, in zo'n constellatie, een sterke Vlaamse partner hebt, wat duidelijk niet het geval is als je een soort van

samenwerking zou ontwerpen tussen het Brussels gewest en een aantal randgemeenten, intercommunales of zelfs Vlaams-Brabant.

Een derde reden: het is een benaderingswijze die kan binnen de huidige institutionele context. Samenwerkingsakkoorden tussen Brussel en Vlaanderen over tal van zaken zijn perfect mogelijk. We hebben een aantal weken geleden kunnen vaststellen dat men langs Franstalige kant die démarche heeft gedaan: een grote happening in Namen enkele weken geleden, waar het Brussels gewest en het Waals gewest een intentieverklaring voor nadere samenwerking ondertekenden. Ik denk dat

dat meer nodig zal zijn tussen Brussel en Vlaanderen dan tussen Brussel en Wallonië. En van beide kanten: Brussel is per slot van rekening een witte vlek, een enclave in Vlaanderen. Anderzijds heeft Brussel veel meer belang, economisch zeker, bij een goeie band met Vlaanderen dan bij een goeie band met Wallonië. Want zoals iedereen weet - als je het ook weer eens economisch bekijkt - zijn Wallonië en Brussel zoals de lamme en de blinde in het gezelschap van de Belgische deelstaten. Ik denk dat het toch wel duidelijk moet zijn dat Vlaanderen de trekker is.

Vlaams-Brabantse eigenheid

Frans Depuydt, Davidsfonds

Beste mensen, voorzitter, dank u voor het woord.

Ik denk dat - bij mijn verschijning hier achter het spreekgestoelte - bij u de vraag zal rijzen: "Wat heeft het structuurplan uiteindelijk te maken met eigenheid? Wat heeft het structuurplan met eigen cultuur te maken? En, in concreto dan, wat heeft cultuur met het structuurplan Vlaams-Brabant te maken?"

Bij de organisatoren van dit symposium vandaag is niet alleen die vraag gerezen, maar meteen ook een zinnig antwoord hierop, of op zijn minst dan toch een poging tot verantwoord ingaan op deze probleemstelling. Als vertegenwoordiger van de grootste Vlaamse cultuurorganisatie, kan ik best en zonder enige moeite, vanuit de ideologie van het Davidsfonds, dit onderwerp serieus en zinvol benaderen. Dit zou evengoed door andere cultuurorganisaties kunnen benaderd worden en wellicht dan nog in dezelfde zin. Ik denk dat dat geen probleem zou zijn gezien het structuurplan Vlaanderen, zoals de titel zelf uitdrukt, over een grondgebonden materie gaat. Net zoals cultuur, en niet alleen cultuur zoals we straks zullen zien, en dus ook taal als essentiële component van de cultuur. Dat ligt verankerd in cultuurbodem, in letterlijke zin dan.

Gelukkig ligt het tegenwoordig hier ook niet alleen bij wet vast, maar hebben wij, Vlamingen, er zelfs een eigen beschikkingsrecht over. Ik las gisteren nog in de krant dat dit niet overal het geval is. In Zuid-Afrika kwamen vorige week nog een 60-tal prominenten in Stellenbos - tegen Kaapstad ligt dat - bijeen om het Afrikaans als taal te verdedigen in wat zij noemen "een eigen taalstaat". Een vorm van persoonsgebonden, culturele autonomie zonder eigen territorium. Dit was een georganiseerd verzet tegen, wat zij noemen, de discriminatie tegen het Afrikaans en om maatregelen te nemen tegen de toenemende druk op de Afrikaanssprekende gemeenschap. Ze gaan daarbij uit van de objectieve vaststelling dat het Afrikaans door 54% van de bevolking wordt verstaan en gebruikt tegen slechts 52% voor het Engels. Wat het effectief gebruik aangaat, liggen de cijfers eerder 25 tot 30% voor het Afrikaans tegen 20 tot 25% voor het Engels. U ziet dat taalsituaties wel degelijk met maatschappelijke problemen te maken hebben.

Maar terug tot ons onderwerp van vandaag. Ik wilde het thema eerder, en dit misschien beroeps-

halve, benaderen vanuit een tweetal wetenschappelijke zienswijzen, aangevuld met enkele concrete feitelijkheden die inspirerend zouden kunnen werken voor de beleidsmensen en de planologen die met deze materie bezig zijn. Ik moet me hiertoe beperken omdat we ons vandaag tot een algemeen kader willen beperken.

Ik ga hier enerzijds uit van een colloquium dat precies 3 jaar geleden in Brussel georganiseerd werd over - en ik citeer dan de titel - "Brusselse thema's in het kader van een interdisciplinair onderzoek naar de Brusselse taaltoestanden", ingeleid door professor Els Witte, thans rector van de VUB.

Anderzijds beroep ik mij op een veel recenter colloquium van februari van dit jaar over "De culturele identiteit als bron van economische groei", georganiseerd door de VLEKHO in Brussel voor - en ik citeer terug - "Beleidsverantwoordelijken uit de politieke, economische, socio-culturele en wetenschappelijke wereld." De titel op zich al van dit laatste colloquium toont sprekend aan dat er een duidelijk verband bestaat tussen cultuur enerzijds en economische bedrijvigheid anderzijds. Meer nog, één van de conclusies van de bijdragen spreekt zelfs van een 20% groeifactor daar waar een duidelijke integratie gebeurt tussen economische bedrijvigheid en de plaatselijke cultuurgemeenschap.

Of nog, zoals Mieke Offeciers, gewezen minister van begroting, stelt: "Vlaanderen heeft nood aan een nieuw groeimodel en doorslaggevend hierbij is - naast de economische factor - ook de maatschappelijke ombuiging te creëren die het scheppen van dit groeimodel mogelijk maakt. Het is duidelijk ook dat hier het verband ligt met de culturele factor", zo zegt zij. De band tussen het culturele en het economische is hierbij zelfs zeer opvallend. Reeds in 1906 stelde Lodewijk De Raedt dat "taalbelang stoffelijk belang" is. Waarom is die link naar het culturele van belang en noodzakelijk? "Het Vlaams Economisch Verbond nam deze opdracht grondig op", zo stelt zij. "De vernederlandsing van het bedrijfsleven was een uniek standpunt om het bedrijfsleven in Vlaanderen ervan te overtuigen dat bedrijfsorganisatie, intermenselijke betrekkingen in de industrie en een goed sociaal klimaat de productiviteit, maar ook de menselijke verhoudingen bevordert. Taalonderscheid leidt immers tot verregaande vervreemding en verstarring. De link tussen cultuur en economie is veelzijdig: cultuur als bron van economische groei,

als te becijferen uitdaging; culturele bloei als resultaat van sterke economieën of als drijfveer van economische golfbewegingen, enz ..." Wie daar interesse voor heeft, moet haar bijdrage - die met goeie argumenten en voorbeelden doorspekt is - maar eens verder grondig doornemen.

Ook *Luk Van den Brande*, onze minister-president, zopas uitgeroepen tot voorzitter van het Europa van de Regio's liet het duidelijk verstaan "dat cultuur teveel als afgeleide werd gezien in de economie, zowel in het bedrijfsleven, bij de overheid als bij de economen, maar dat dit geleidelijk aan het veranderen is. De Vlaamse regering valoriseert de culturele identiteit als motor voor de economische groei op strategisch belangrijke domeinen en bouwt aan een sterk Vlaams imago, want een sterk Vlaams imago is een sterke economische troef. De Belgische ziekte", - en ik citeer hem verder - "is deels te wijten aan het verschil in visie op economisch beleid of - en dit is misschien hetzelfde - aan het verschil in culturele identiteit. De verdere staatshervorming kan een economische strategie opleveren die sterk aansluit bij onze culturele identiteit."

Ruben Lombaert, van de *Oxford University* en van het *Europacollege*, verwoordt het als volgt: "De campagnes voor éénzelfde produkt die verschillen tussen culturele deelmarkten. Het bedrijfsleven staat voor de uitdaging van het kennen van en het integreren van de culturele factoren die het optimaal functioneren van het bedrijf beïnvloeden. Vertrouwen in een economie is gebaseerd op de aanwezigheid van pre-industriële culturele gewoonten. De tweede ronde van de staatshervorming van 1980 zet definitief de gewesten op de sporen. Met de daarmee gaande overdracht van de economische bevoegdheden werden de eerste aanzetten gegeven voor autonomie. Dit is regionale, economische planning en dus ook de studie ervan."

Een belangrijk onderzoek werd door *Herman Daems* en *Peter Van de Weyer* verricht in opdracht van de Koning Boudewijnstichting. Hier stelt het boek de vraag of het lokaal kiezen van ondernemingsstrategieën, m.a.w. het beschikken over zogenaamde strategische beslissingsmacht, of dat dit van belang is voor economische welvaart van een regio of een land. Verdere voorbeelden en illustraties worden dan aangehaald van landen en gebieden die reeds langer zo'n ervaring hebben, zoals de Duitse Bondsrepubliek, en dit wordt dan geconfronteerd met andere landen zoals Frankrijk dat een ander systeem kent, maar in dit korte bestek kunnen we uiteraard hier niet verder op ingaan.

Guido Naets zegt zelfs: "De natie-staat" - en hij bedoelt dan België - "wordt hier zonder twijfel gesandwiched tussen het Europese en het regionale

niveau. Maar in beide gevallen moeten de nieuwe structuren het hebben van de goodwill van de oude structuren. Vlaanderen en Europa hebben slechts de bevoegdheidspakketten en de financiële middelen die door België - respectievelijk de staten - zijn afgestaan". En hij betoogt nog: "Dan gaat Vlaanderen met rasse schreden vooruit. In amper twee decennia federalisering ligt het aandeel van gemeenschappen en gewesten in overheidsbeslag niet meer ver van de federale overheid."

In een artikel in "Kluwer" van precies één jaar geleden, betogen *Peter Cabuus*, *Henk Meert* en *professor Kesteloot* dat "We leven in een tijd dat grenzen van de natiestaten aan belang verliezen, wat door de mondialisering van de economie wordt opgedrongen. Maar naast die bovenstroom is er ook een onderstroom: sub-nationale entiteiten die zich gaan profileren. Deze regio's als bestuursseenheid inzake ruimtelijke ordening worden opgewaardeerd en daar hebben nationale - vertaal bij ons dan federale - besturen het nog heel wat lastig mee. Er is enkel coördinatie voorzien voor materies die het belang van de gewesten overstijgen."

En de vorige sprekers hebben al voldoende laten inzien dat ruimtelijke ordening en het structuurplan, dat dit als doel heeft, wel degelijk met economische sferen te maken heeft. Werken en wonen zijn onmogelijk te scheiden van elkaar in een gezond menselijk, zeg maatschappelijk, gebeuren. En als het economisch leven onafscheidelijk gebonden is aan cultuur, zoals ik poogde duidelijk te maken, dan heeft structuurplanning en ruimtelijke ordening uiteraard te maken met cultuur.

In de hele startnota van het structuurplan Vlaams-Brabant, noch in het structuurplan Vlaanderen, noch in de eerste beleidsnota, - en de tweede beleidsnota die ligt klaar: ik ben benieuwd ernaar - in één van deze documenten is er sprake van culturele entiteiten. Men spreekt wel van gegoede en kapitaal-krachtige burgers die vanuit de hoofdstad - en ik citeer gewoon - "de minder kapitaalachtigen van de Rand verdringen". Maar nergens is er sprake van het taal- of cultuurstatuut van deze burgers. Ook is er geen sprake van de zelfs wettelijke systemen, afspraken en voorwaarden die aan die burgers gesteld werden en worden om er zich te vestigen of enige bedrijvigheid uit te voeren.

Misschien denken planners, en wellicht ook de beleidsvoerders zeker in deze tijd, dat dergelijke benadering naar rachsme zou ruiken. We moeten inderdaad aan integratie doen. En ik denk dat de Vlamingen hiervan al meer dan voldoende blijk daarvan hebben gegeven. Daar komen we straks misschien nog heel even op terug. Ook houdt het plan en de beleidsnota - en voor de planners is dat

misschien strikt wetenschappelijk terecht - te weinig rekening met de tendensen, evoluties en bewegingen die vanuit Brussel, van het Brussels gewest uitgaan - en dat is nog een ander gewest - zonder eerst prioritair te stellen wat nu precies de opties zijn van het Vlaamse gewest, uiteraard rekening houdend met de Brusselse Vlamingen die voor tal van materies - vooral dan ook culturele - op het Vlaamse gewest aangewezen zijn.

Ik denk aan deze beide fundamentele zaken - de culturele eigenheid van de Vlaamse Rand en de prioritaire opties van het Vlaamse gewest voor Vlaams-Brabant - als een deel van dit gewest, en niet enkel als een randzone van een ander gewest. Ik denk dat deze beide realiteiten dringend onder de aandacht van de beleidsmensen moet gebracht worden, dan pas kan men tot een coherent structuurplan komen. En daarmee sprak ik nog even over dat integratiebegrip en ik wil het even schetsen in de u best bekende context en ik wil dat ook tot slot gebruiken en er even op ingaan omdat daar misschien een optie inziet of een tip die ik, persoonlijk dan, - in name ook van het Davidsfonds - aan de verantwoordelijken wil meegeven: de immigratie van in grote mate Franstalige burgers naar de Rand zou je kunnen vergelijken met de verhuring van een eigen woning aan derden. Met hen maak ik een

akkoord, stel zelfs een contract op dat rechtsgeldig is en veronderstel dat ze mijn woning, die ik voor hen ter beschikking stel volgens algemeen geldende normen, in de beste condities zullen betrekken en onderhouden. Als ik dan vaststel dat ze zich niet aan de afspraak houden, dan kan ik hen vermanen. Als daar geen ommekeer in komt en zij veranderen - om niet te zeggen: verknoeien - het hele interieur, wie zou het mij dan kwalijk nemen dat ik ook het contract opzeg. Kunt u zich voorstellen dat er zelfs huurders zijn die mij de toegang tot mijn eigen woning beletten, die bij het verder verhuren zelfs eigenmachtig willen bepalen hoe regelingen getroffen worden en contracten afgesloten worden met derden?

Beste toehoorders, ik denk dat verdere illustraties niet meer nodig zijn om te stellen wat een mooie Vlaamse uitdrukking zegt: "Veel te goed is half zot". En, o god, ik hoop dat ik nog niet tot een dergelijke graad van dementie ben gekomen.

Ik dank u voor uw aandacht.

Vragenronde & debat

We hebben ons wat betreft de vragenronde beperkt tot een aantal praktische vragen en antwoorden i.v.m. het structuurplan en tot de bijdragen van *Marcel Franssens* en *Hugo Casaer*.

Francis Stroobants

Het zal niemand onder ons verbazen dat de vragen geconcentreerd zijn op één spreker, die in zijn betoog afweek van wat er binnen het *Halle-Vilvoorde-Komitee* en Vlaams-Brabantse kringen nogal actief op de lever ligt.

Marcel Franssens zal eventjes naar voor komen met een lichtbeeld om de dualiteit te overbruggen die er volgens hem zit in de uitgangspunten. Ik laat ook even het woord aan *burgemeester Hugo Casaer* van Beersel, die ook een paar correcties wil aanbrengen of tekortkomingen wil signaleren die niet bij de sprekers zijn voorgekomen in hun referaat.

Ik ga op een rijtje al die vragen aan *dh. Van Doren* bondig stellen:

"Wij constateren dat Brussel 19 een verarmd gewest aan het worden is. Moet dat gewest dan maar steeds blijven geholpen worden zonder dat daar eisen worden aan verbonden?"

"Heeft Brussel, als economisch gewest, het recht om Vlaams-Brabant sociaal-cultureel verder te laten verloederen?"

"Indien Vlaams-Brabanders aan Brusselse expansie beperkingen opleggen, daarom keren ze Brussel toch nog de rug niet toe?"

Een concretere vraag rond het GEN-project, dat een beetje historisch wordt gesitueerd met een Overijsses voorbeeld van in de 19de-20ste eeuw: "Is het GEN-project niet als het doortrekken van de metro juist een middel om de uitwijking uit Brussel nog verder te verhogen. En dat is allerminst wenselijk, afgezien nog van de zeer dure kostprijs en de milieu-effecten."

"Als we dan toch de integratie tussen Vlaanderen en Brussel best bevorderen, waarom dan niet best in Brussel de Vlaamse investeringsgolf bevorderen i.p.v. rond Brussel, zowel vanuit economisch als vanuit milieustandpunt? Het structuurplan bepleit immers stedelijke verdichting i.p.v. uitbreiding. Wat doet het VEV daar terzake?"

Jan Van Doren

Ik heb duidelijk een beetje geprovoceerd en dat is mij gelukt. Om aan deze vloed van vragen te beantwoorden, zal ik proberen systematisch te werk te gaan, maar tik me op de vingers als ik hier en daar iemand een beetje in de kou laat staan.

De eerste vraag ging dan over het felt of wij Brussel moeten blijven helpen: het is verder aan het verpauperen en we kunnen er toch niet - zoals in een bodemloos vat - geld blijven instoppen. Moeten wij daar dus blijven investeren? Ik denk dat juist die investeringen die we doen duidelijk gericht moeten zijn op een structurele verbetering van de socio-economische situatie van Brussel.

Vandaar ook dat ik gesproken heb van een samenwerking tussen Vlaanderen en Brussel - projectmatig dus - en niet over het verlenen van financiële steun. Ik denk dat dat iets is van een heel andere orde, een pad dat zeker niet moet bewandeld worden. Ik zou zelfs heel nadrukkelijk zeggen dat als het Brussels gewest nu aanklopt bij de federale regering voor extra middelen voor haar hoofdstedelijke functie, het vanuit Vlaanderen bekeken tactisch fout zijn die middelen zomaar te geven.

Men heeft twee miljard voorzien in de financieringswet voor werken in het kader van de hoofdstedelijke functie. Ik heb de Brusselse politici - inclusief de Vlaamse Brusselaars - al pleidooien horen houden voor tien miljard extra uit de federale kas voor hoofdstedelijke functies.

Het gaat duidelijk steeds over rechtstreekse samenwerking tussen Vlaanderen en Brussel, niet via de omweg van het federale niveau; samenwerking specifiek gericht op de socio-economische structurele verbeteringen eigenlijk van de socio-economische situatie van Brussel en zijn omgeving. En dat wij daar dus iets voor in de plaats krijgen, is evident: wij zijn daar ook als Vlaanderen, ook het Randgebied, mee gebaat.

Wat betreft de culturele aspecten, zijn we als VEV goed geplaatst voor een reactie. Er is hier al geciteerd zowel onze afgevaardigd-beheerder *Mieke Offeciers*, als één van onze eigenlijk geestelijke voorbeelden - als ik het zo mag uitdrukken - *Lodewijk de Raet*, "taalbelang is stoffelijk belang", waarmee hij de relatie tussen de economie en de cultuur duidelijk heeft gesteld.

Er bestaat een onmiddellijke bedreiging. Dat is zo. Maar je moet alles bekijken in een perspectief op langere termijn. Zoals decennia geleden de Vlaming in Brussel zich laten verfransen heeft omwille van economische motieven, vraag ik mij nu af waarom niet het omgekeerde naar de toekomst zou kunnen gebeuren. Dat de economische dynamiek langs Vlaamse kant er kan voor zorgen dat men onze cultuurgemeenschap in de Rand zal versterken.

Gaston Geens heeft destijds een duidelijk standpunt gekozen waar wij ook achterstonden, dat is nl.: "We gaan investeren in Brussel." En dat betekent ook in fysieke presentie: investeren in stenen. En dat was duidelijk met de bedoeling de Vlaamse presentie in Brussel te versterken. Ik denk dat dat een goede politiek was.

Luk Deconinck

Ik zou eigenlijk de analyse van het VEV - die mij toch wel ten zeerste verwondert van een Vlaams Economisch Verbond - toch even in vraag willen stellen.

Wij moeten Brussel niet loslaten, dat is nog iets heel anders. Maar i.p.v. alles in Brussel te concentreren zodat Brussel wel moet overlopen in Vlaams-Brabant, kunnen wij misschien een andere strategie ontwerpen. En dat is juist wat wij verwijten aan dat structuurplan: het bestendigt bestaande tendensen i.p.v. een alternatief er tegen te stellen. Waarom kunnen wij i.p.v. alles naar Brussel te trekken, niet rond Brussel een aantal mooie, sterke Vlaamse kernen uitbouwen? En daarvan hoeft Vlaams-Brabant niet armer te worden; het kan er beter van worden als wij Halle, Asse, Vilvoorde, Leuven laten ontwikkelen tot eigen regionale kernen zonder Brussel te laten overlopen buiten de 19 gemeenten. Dat is helemaal niet wenselijk.

Waarom moet het Hageland met een werkloosheid van 10% blijven en moet alles toch naar Halle-Vilvoorde gedraineerd worden? Ik zie daar de noodzaak niet van in. Dat concentreert de werkgelegenheid in één gebied. Dat brengt met zich dat de files nog groter worden. Dat brengt met zich natuurlijk dat men een GEN moet maken en op de duur zegt men: "Zie je wel, Brussel is een grootstad geworden!" We hebben het zo gemaakt en zo gewild!

Het kan evengoed anders. Waarom zouden wij er beter aan toe zijn omdat de 6 miljoen Vlamingen allemaal gaan wonen rond een stad dan wanneer zij verspreid wonen in verspreide kernen?

Francis Stroobants

Ik geef nu weer het woord aan dhr. Van Doren en ik wil hem ook uitnodigen een beetje concreet ook in

te gaan op de vraag "Is een GEN-project nodig, nuttig of eventueel toch af te raden?"

Jan Van Doren

Wij hebben over het GEN als VEV nog geen zeer uitgewerkte visie. Wij moeten dat ook eigenlijk nog eens langs al zijn kanten goed bestuderen. Maar ik vind dat het in ieder geval niet kan dat zo'n project enkel vanuit Brussel wordt beheerst. Dat het dus een project is dat zeker zoveel vanuit Vlaanderen mee moet gestuurd worden. En dat Vlaanderen wel belang heeft bij zo'n voorstedelijk netwerk, ja, daar ben ik ook van overtuigd. En het zal de mobiliteitsproblematiek zeker ten goede komen: je krijgt een krachtige ondersteuning van het openbaar vervoer wat het autoverkeer toch wel kan indijken.

Francis Stroobants

Ik stel voor dat we deze ronde nu stilaan afsluiten en dat ik nu het woord en ook het beeld geef aan dhr. Marcel Franssens die, aan de hand van een lichtbeeld, een transparant, eventjes iets zal zeggen over de volgens hem grote tegenstrijdigheid in het structuurplan en de mogelijkheid die dualiteit te overbruggen.

Marcel Franssen

Naar mijn gevoelen is er in het ontwerp structuurplan, zoals het momenteel voorligt, een dualiteit waar ze niet zijn uitgeraakt en die de tegenstrijdigheden en de soms stomiteiten i.v.m. Vlaams-Brabant verklaart. Uiteraard niet oplost! De dualiteit is dat deze zorg om het verfransen van Vlaams-Brabant tegen te gaan achter het structuurplan aanwezig is, maar men durft het niet zeggen.

En daarvoor verwijs ik naar dat brochuurtje bij wijze van klein voorbeeld. Op blz. 20 zie je een illustratie waarbij gezegd wordt: "Kortrijk heeft grensoverschrijdende problemen (uiteraard met Rijsel), Gent heeft grensoverschrijdende aspecten (uiteraard met het kanaal van Terneuzen), Hasselt-Genk heeft grensoverschrijdende aspecten (met Luik, Aken, Maastricht) en Brussel - cfr. blz. 20 - heeft geen enkel grensoverschrijdend probleem. Dat is voor mij een illustratie - en zo kan je er een aantal opnoemen - om te zeggen: "Dit structuurplan Vlaanderen houdt wel degelijk rekening met het Vlaams-Brabant-probleem maar men durft het niet te zeggen". Wat men wel durft zeggen en wat er langs alle kanten in staat is: "Brussel is de economische factor die in België tot nog toe de jongste decennia de doorslag heeft gegeven en die in Europees perspectief nog lange tijd zeer doorslaggevend zal zijn." Maar dat hoeft zich dan niet te beperken tot de impact ervan op de Vlaamse Rand

rond Brussel - een terminologie die absoluut zou moeten verboden worden. Vaststellen dat Brussel een belangrijke economische factor is, heeft niet tot gevolg dat de Vlaamse Rand maar bij en in functie van Brussel moet gepland worden. Dat is een probleem dat op een heel ander niveau staat.

De eerste spreker heeft gezegd: "Een alternatief zou kunnen zijn Halle-Asse-Vilvoorde, eventueel Zaventem ontwikkelen". Als Hallenaar hoor ik dat heel graag, maar geloof ik daar niet in. Gewoonweg omdat Halle in het structuurplan - als je het aandachtig leest - als een hoofddorp wordt omschreven en daarmee kan je niet tegen Brussel op. Ik heb hier op dit plannetje de invloedssferen van 20 jaar geleden van die kernen weergegeven, een studie van GOM Vlaams-Brabant. En dan heb ik daar voor het invloedsgedebied van Halle de - naar mijn gevoel, sindsdien gewijzigde situatie aangegeven - nl. van Dilbeek over Sint-Pieters-Leeuw en Halle. Verder door naar Beersel en Rode heb je langs alle invalswegen, uitvalswegen en verbindingswegen sindsdien zo'n ontwikkeling gehad, economisch en qua bevolking dat niet Halle moet ontwikkeld worden, maar die entiteit die daar reëel op het terrein bestaat.

U hoort mij niet pleiten om daar een nieuwe grootstad te gaan plaatsen: ik zeg gewoonweg "een entiteit." Als je het inwonersaantal van die gemeenten neemt, heb je een kernbevolking van 100.000 mensen en een invloedssfeer van 200.000 mensen. Dat is exact hetzelfde als Leuven. Daar is geen kern: dit is een regionaal stedelijke entiteit die in losse stukken verspreid is en die wij moeten gebruiken als een structuur voor Vlaams-Brabant om te zeggen "op dat niveau kan je iets gaan doen." Aan de overkant, langs de kant Vilvoorde-Zaventem moet je minstens iets van hetzelfde formaat hebben. En mijn visie is dus dat Vlaams-Brabant drie regionaal stedelijke entiteiten heeft: Leuven, de zuidkant en de noordkant van Brussel.

Ik ga dit illustreren met het GEN; wat dat als consequenties kan hebben. Mijn overtuiging is dat als je het GEN realiseert in functie gewoon van de bestaande toestand - zoveel mogelijk de bestaande verkeersstromen van Brussel en de regio oplossen - dan creëer je gewoon een versterking van de bestaande problematiek. Je creëert meer verkeer, je creëert meer mobiliteit, enz ... Als je, omgekeerd, eerst een structuur voor Vlaams-Brabant uittekent, die leefbaar is binnen die Brusselse context, binnen die Europese context en dan een GEN maakt dat die Vlaams-Brabantse structuur versterkt en onderbouwt, dan heb je een kans dat je een GEN maakt dat geen catastrofe is voor Vlaams-Brabant.

Hugo Casaer

Eerst en vooral moet ik u zeggen dat het thema bij ons allemaal leeft en dat wij daar veel inspanningen voor gedaan hebben. Sommigen hier aan de tafel weten dat de eerste grondige gesprekken met professor Vermeersch en Aubrecht eigenlijk door ons gevoerd zijn en dat dat toch nog nazindert. En het is in die context dat professoren de term "herexamen" niet kennen. Een professor wordt nooit gebuisd. En dit werk is van professoren. Zij beschouwen de drukingsgroepen, de bewegingen en de beleidsmensen vaak als studenten die nog hun punten moeten halen. Dat is één van de grote problemen van de inspraakronde van deze procedure.

Ik wil u misschien vertellen dat toen de eerste tekst van de nota klaar was, ik er één bladzijde heb uitgeknipt, de referentie daarboven en onder heb afgedaan en in een bepaalde politieke kring op een studie-ogenblik heb uitgedeeld en gezegd heb: "Kijk, ik heb hier de laatste versie van het FDF-programma i.v.m. de Rand en ze zijn nu zelfs zo fijnzinnig dat ze nu ook onmiddellijk een vertaling geven. Ik geef u nu die vertaling." En de meeste van die mensen vielen bijna van hun stoel: "Hoe is dat mogelijk? Dat is toch straf!" En dan heb ik gezegd: "Troost u, 't is eigenlijk de tekst die de professoren van meneer Kelchtermans gereed gemaakt hebben." Dat was de eerste tekst over de beschrijving van de Vlaamse Rand.

En daar kom ik nu tot de correctie. Ook al zijn we nog niet volledig tevreden, in het boekdeel staat nu een nieuwe beschrijving van de Vlaamse Rand die toch al aantoonde dat zij begrip beginnen te krijgen voor ons onbegrip.

Een tweede correctie: bijvoorbeeld over de economische knooppunten. Daar staat nu heel duidelijk in dat het economisch knooppunt buiten het hoofdstedelijk gebied Londerzeel 1 is. Wat voor ons van groot belang is, want het is niet meer naar de Zennevallei toe: het is dus naar boven toe, richting Antwerpen. En dat is van belang wat de vervreemdingsaspecten betreft.

Ten tweede spreekt de tekst over de afbakening van het hoofdstedelijk gebied - en dan volgen alle namen van die gemeenten die we vandaag al zo vaak op kaart hebben gezien. Maar de tekst spreekt over "gedeelten van die gemeenten." Het geschrevene en de visualisering cartografisch zijn niet in overeenstemming. We moeten er intussen toch van overtuigd zijn dat we moeten vechten voor een betere afbakening, maar dat het begrip, dat het niet meer verder kan, toch in de tekst aanwezig is. Ik zeg dit zonder polemiek, maar ik denk dat de zaal en het publiek dat toch moeten weten.

Van belang is, bij die economische knooppunten, dat er eigenlijk voor Halle-Vilvoorde 1350 ha nog te verdelen zijn. En daar zijn heel wat begrippen opgesomd - die 700 ha voor onze streek hier - en daar spreekt men ook over historische industrieterreinen. En dat is nogal een gevaarlijk begrip.

Dan het probleem concentratie en verdichting - en daar ga ik naar de dualiteit waar onze vriend *Franssens* het over gehad heeft - wat zeer vaak in het boek voorkomt. Wat is nu één van de grote nadelen van het boek? Dat zij een nieuwe terminologie proberen te lanceren inzake ruimtelijke ordening en dat elke andere terminologie van andere wetenschappelijke werken en wetgeving andere begrippen hanteert en dat hier dus permanent begripsverwarring is, naargelang u bezig bent met de oude wetgeving of met de nieuwe. Daar moeten we duidelijk aan denken, zoniet halen wij onze slag niet thuis wanneer wij iets gaan bekritisieren.

De concentratie en verdichting, dat is voor ons een serieus probleem omdat wij moeten nagaan - en dan komen we terug in hun terminologie en dat voor de gewenste ruimtelijke ordening - wat de draagkracht van een streek is. En het gaat er juist om hier te bepalen in onze streek wat de draagkracht is. Dat is bij ons niet enkel een zaak van open ruimte: het is ook een zaak van niet-vervreemding: de bevolking die dus vreemd wordt aan het streekeigen karakter. En dan moeten wij goed oppassen of wij die verdere verdichting kunnen dragen.

Een ander punt, ook zeer gevaarlijk voor onze streek, is dat de tekst zegt dat in open gebieden enkel nog kan naar die dichtheid gestreefd worden in geval van verkrotting. Goed, verkrotte huizen die mogen nog vervangen worden. Wanneer wij dan het Pajottenland bekijken hier, dan zou daar bijna niets meer mogen. En dat is ook een zeer groot

gevaar want dan gaat men weer andere perceelsgebonden reacties krijgen omdat de mensen ongerust zijn door deze visie van het structuurplan. Daar moet ook speciale aandacht aan besteed worden.

En dan kom ik ook een keer op het punt dat dhr. Franssens al aangekondigd heeft: de mobiliteit door het grensoverschrijdende. Het is eigenlijk jammer dat daar niet meer over gezegd wordt in de teksten van het structuurplan omdat bepaalde streken, hier ten zuiden, juist dat grensoverschrijdende nodig hebben om een einde te stellen aan die overloopgebiedfunctie. Wij kunnen beter een GEN hebben dat ook tot het begin van Wallonië gaat, dan hoeven ze hier niet meer te komen om te slapen.

Dan een laatste punt, voorzitter, over de procedure. Het is niet de Vlaamse regering die het structuurplan van Vlaanderen zal vastleggen. Zij zullen het wel vastleggen en dan moet de Vlaamse raad erover stemmen. En daar ligt de kracht van het openbaar onderzoek, daar ligt de kracht van de dialoog. De Vlaamse regering heeft maar één stem meerderheid in het Vlaams parlement en wij dienen te bekomen dat van te voren de zaken ingebouwd worden. Dat is de sterkte van het openbaar onderzoek: om te vermijden dat daar een stemming komt, partijgebonden op het einde, en dan gaat men naar die ene stem zoeken en u weet wat dat allemaal kan meebrengen. Dus, alle hens aan dek om niet in slogan-taal maar om zéér zakelijk en zéér gefundeerd nu onze bezwaren - niet egoïstisch maar ruimdenkend naar de toekomst - voor de gewenste ruimtelijke ordening naar voor te brengen.

Ik dank u.

Dit verslagboek is de typografische weergave van het colloquium georganiseerd door het Halle-Vilvoorde Komitee op 7 december 1996 onder de titel "Vlaams-Brabant, Randgebied of Regio?" Dit colloquium werd georganiseerd i.s.m. het *Davidfonds*, *Sterrebeek 2000*, het *Taal Aktie Komitee*, de *Vlaamse Volksbeweging*, het *Vlaams Komitee Druivenstreek* en het *Komitee der Randgemeenten*. Het werd voorgezeten door *Francis Stroobants*.

Dit verslagboek is verkrijgbaar door storting van 150 fr. op rekening 436-6257621-16 van Halle-Vilvoorde Komitee, 1850 Grimbergen met vermelding "Verslagboek Randgebied of Regio." Overname van de teksten is vrij, mits vermelding van de bron.

Halle-Vilvoorde Komitee, Beatrijkslaan 6, 1850 Grimbergen, Tel & Fax: (02) 269 48 84

Met dank aan Kristel Feremans voor het typwerk.

Tweede druk